

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VII. (a) Gregorius IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

donationis, sed impulsiva: quod procedit, nisi contrarium expressum sit in ipsa donatione facta Ecclesiae, quia tunc, cum de veritate expressa constet, non est recurrendum ad conjecturas, *l. filium 6. ff. de his qui sunt sui, l. continuus 137. §. cum ita 2. ff. de verb. obl. docent Covarr. lib. 1. variar. cap. 14. num. 6. ubi plures adducit Faria, Diana part. 8. tract. 6. resol. 124. Nec tandem obstat ultima difficultas, cui ut satisfaciant nonnulli ex doctrina Cumani in l. 1. §. ultim. ff. de rebus eorum, docuerunt, verum esse, Ecclesiam, minoremve non posse pactum resolutorium adijcere tempore acquisitionis, quæ sit ex*

causa onerosa, non verò quæ contingit ex causa lucrativa: unde cum in præsentem agatur de acquisitione ex causa donationis, quæ est lucrativa, potuisse Ecclesiam, seu ejus Prælatum adijcere pactum, legem, seu modum resolutorium. Sed ab hac sententia merito discedunt Arias de Meza lib. 3. variar. cap. 25. num. 6. Olea de ces. jur. tit. 2. quest. 2. numero 1. qui rectius tenent, Ecclesiam vel minorem posse in ipso acquisitionis actu ex quacumque causa actum resolutorium domini adijcere, quam doctrinam & nos probavimus in cap. nulli, de rebus Ecclesiae.

CAPUT VII.

(a) Gregorius IX.

SI conditiones contra substantiam conjugii inferantur, putà si alter dicat alteri, Contraho tecum si generationem proli evites, vel donec inveniam aliam honore, vel facultatibus digniorem, aut si pro quæstu adulterandam te tradas: matrimonialis contractus, quantumcunque sit favorabilis, caret effectu, licet aliæ conditiones appositæ in matrimonio, si turpes, aut impossibiles fuerint, debeant propter favorem pro non adjectis haberi.

NOTÆ.

1.
Conclusio
traditur
& probatur.

(a) Gregorius IX.] Qui præsentem constitutionem edidit, ut instrueret judices Ecclesiasticos, quomodo de matrimoniis, in quibus conditiones impossibiles, turpes, seu contra substantiam appositæ adijciuntur, pronunciare debeant.

COMMENTARIUM.

EX hac Gregorii constitutione sequens deducitur assertio: Si in matrimonio apponitur conditio turpis, vel impossibilis, habetur pro non adjecta; si vero sit contra substantiam matrimonii, illud vitiat. Probant eam textus in cap. solent. 6. 32. quest. 2. l. 5. tit. 4. part. 4. ibi: Si alguna de estas condiciones fue puesta, no vale nada el desposorio, ni el casamiento en que la pusieron. Illustrant ultra congettos à Barbosa in præsentem, Medrano de consensu consub. cap. 16. cum sequenti, Gentilis de nuptiis lib. 2. cap. 11. Petrus Greg. lib. 3. part. tit. 21. cap. 4. Lessius de justit. lib. 7. cap. 18. dubit. 15. Basilius de matrim. lib. 1. cap. 20. ad finem, & lib. 3. cap. 14. cum sequent. Mancinus de sacri juris contro. dissert. 10. cap. 10. & centur. 1. genial. cap. 100. Hurtado de resid. tom. 2. resol. 2. Cujac. & Canisius hic, Brusel. de condit. lib. 4. tit. 7. n. 5. Borel. tom. 3. decisi. tit. 1. num. 540.

2.
Traditur
dubitandi
ratio.

Sed pro dubitandi ratione in præsentem assertionem ita insurgo: matrimonium contractus est: sed impossibilis conditio adjecta contractui, illum vitiat, *l. impossibilis, 7. ff. de verb. obl. l. certi conditio 9. §. item queritur, ff. de rebus credit. l. non solum 31. l. continuus 137. §. illud, cum duobus sequentibus, ff. de verb. obl. l. si sub impossibili 29. ff. de fidejuss. §. impossibilis, Instit. de inu. l. 17. tit. 11. part. 5. nam qui contrahit sub conditione, confert consensum in eventum ejus, nec aliter consentit, quam si conditio evenierit; quasi dicat, Si conditio deficiat, non consentio,*

§. sub conditiane, Instit. de verb. obl. l. quibus diebus 40. §. te mihi, ff. de condit. & demonstr. ut considerant Covarr. de spons. 2. pag. cap. 4. §. 1. num. 6. Costa lib. 1. select. cap. 24. Ripol. de condit. & demonstr. cap. 1. ex num. 9. & per consequens qui sub impossibili contentit, necessario dissentit, quia non potest evenire conditio, ut optimè explicavit Donellus in d. l. impossibilis, num. 2. ergo & impossibilis conditio adjecta matrimonio illud vitiat; cum Ecclesia non possit inducere, aut præsumere consensum; cum Ecclesie non competat potestas supplendi aliquid quoad prædictum consensum, ut latè probat Sanchez lib. 2. de matrim. disp. 27. Secunda etiam pars assertionis difficilior redditur ex eo; nam valet argumentum de matrimonio spirituali ad carnale, cap. inter corporalia, de translat. Episcopi: sed conditio adjecta matrimonio spirituali, ejusque substantiæ contraria, illud non vitiat: ergo nec conditio adjecta contra substantiam carnalis. Probatur minor ex eo, nam de natura sacramenti Ordinis est, ut gradum sacrum recipiens emittat castitatis votum, cap. meminimus, cap. rursus, qui clerici vel voveres, cap. unico, de voto in 6. sed si tempore, quo quis ad sacros Ordines ascendit, conditionem adjectat, ut sibi liceat postea matrimonium contrahere, admittitur conditio, cap. Diaconi 28. distinct. & similiter licet abdicatio bonorum adeo sit de substantia status monastici, ut nec Pontifex in ea possit dispensare, cap. cum inter, de statu monach. tamen tempore professionis adjecta conditio, ut in domo propria liceat proficentij patrimonium suum retinere, non irritat, aut impedit professionem, cap. insinuante, qui clerici vel vov. ergo similiter conditiones adjectæ matrimonio, etiam contra substantiam, illud non vitiant. Accedit, nam matrimonio jam contracto, possunt conjuges ad invicem castitatem promittere, cap. quod Deo, 33. q. 5. cap. sanè, de convers. conjug. Igitur & à principio licebit

cebit contrahere matrimonium sub ea conditione, ut prolis generatio evitetur.

3.
De tribus
bonis ma-
trimonii.

Quæ dubitandi ratione non obstante vera est præfens assertio, ad cujus expositionem sciendum est, matrimonii substantiam consistere in consensu à contrahentibus legitime præstito, cap. sufficiat 27. questione secunda, cap. cum apud 23. cap. cum locum 24. cap. tua 26. de sponsal. sub quo consensu liberè, & legitime præstito includuntur tria bona matrimonii. Primum proles, secundum sacramentum, tertium fides, cap. omne 10. 27. q. 2. Proles id est proliçatio, & educatio liberorum, princip. Instit. de jure naturali. Fides, id est reciproca fidelitas, quam alter conjux tenetur alteri servare, l. viro atque uxore 39. ff. solut. matrim. consistit enim fides sacramenti, non solum in obligatione debiti solvendi, verum & alteri se non commiscendi, cap. omne 27. q. 2. D. Thomas in 4. distinct. 32. q. 1. art. 2. unde qui in modum pacti implendi post matrimonium apponit dictam conditionem, nullo modo præstat consensum necessarium ad matrimonium; si verò ponatur conditio implenda ante matrimonium, non est verè adulterium; & sic conditio ut turpis rejicitur. Sacramentum, id est individuitas vitæ; nam licet à naturali matrimonio individuum sit, l. 1. ff. de jure dot. l. hoc genus 106. ff. de condit. & demonstr. junctis traditis in cap. 1. de sponsi. multò excellentiorem individuitatem consequutum fuit ex Christi Domini institutione, per quam elevatum fuit ad esse sacramenti. Basil. de matrim. lib. 1. c. 13. & 14. Unde quæcumque conditiones repugnantes alicui ex his tribus bonis, reddunt matrimonium nullum. Tria convenientissima exempla apponit Gregorius in præfenti: Primum est, si generationem prolis evitaveris, vel suffocando illam, vel poculum sterilitatis fumendo, ut docetur in cap. aliquando, 32. questione 5. matrimonium enim tantum prolis suscipiendæ gratiâ contrahitur, l. liberorum, ff. de verb. signif. l. Claudius, cum sequent. ff. de his quæ ut indignis. l. donationes 31. ff. de donationibus: quod & nominatim apud Romanos tabulis nuptialibus cavebatur. Tacitus lib. 2. annalium, ibi: Adhibitis qui obsequarent, eos tantum liberorum procreandorum causâ convenisse. Apprimè D. Augustinus lib. de bono conjug. c. 17. Nuptia eadem sunt in omnibus generibus procreandorum filiorum causâ instituta. Et lib. 4. hypognost. Nuptia procreandorum filiorum causâ instituta sunt, sicut scriptum est: Crescite & multiplicamini. Et alibi: Tabula matrimoniales hoc continent, probris tantum suscipienda causâ contrahi. Et lib. 1. de nuptiis ad Valerium, ibi: Ut secundum matrimoniale contractum, non nisi liberorum procreandorum causâ concumbant. Illustrant Cujac. in novella 22. Justin. Lipsius ad Tacitum dicto lib. 2. not. 96. Osvaldus ad Donel. lib. 2. comment. cap. 5. littera C. Hothom. de veteri ritu nupt. cap. 3. Brisson. de form. lib. 6. pag. 542. Merill. lib. 3. obs. cap. 7. Robertus lib. 4. rer. judic. cap. 10. Et licet ex matrimonio non oriatur obligatio ad incumbendum semper generationi, nascitur tamen obligatio ad nihil agendum contra prolis generationem; si verò conditio sit, ut proles exponatur, licet pietatis officio repugnet, non tamen substantiæ: unde matrimonium sustinetur, conditio tamen ut turpis rejicitur. Secundum exemplum ponit Gregorius ex ea conditione, Si pro quatuor ad adulterandum te tradas;

quæ repugnat bono fidei conjugalis, quam conjuges sibi invicem servare debent, cap. solet 32. q. 2. cap. final. 32. q. 6. Tertium exemplum proponitur in ea conditione, Contraho tecum, donec inveniam aliam honore & facultatibus divorem; quæ repugnat bono sacramenti, quod est individuum, & indissolubile, cap. illud. de præsumpt. cap. quos Deus 33. q. 2.

Unde apparet vera ratio prioris partis hujus constitutionis; nam cum sine substantia nihil subsistere possit, cap. detrahe 1. q. 1. cap. tua nos, de ma. partis spons. l. cum bi 8. §. Pretor ait. ff. de transact. l. certi præsentis eondictio 9. §. final. ff. de rebus creditis, rectè Gregorius statuit, conditiones illas adjectas matrimonio illud irritare; quia repugnant substantiæ ipsius matrimonii. Fulcitur hæc ratio exemplo testamentariæ dispositionis; nam cum ejus proprium sit, hæredem, aut legatarium honorare, l. neque adject. ff. pro socio, l. 3. §. hoc autem, ff. de legat. præstand. l. sed etsi, §. sed etsi proponas, ff. de judicis, l. unica, §. nec autem, C. de caducis tollend. idcirco si hæreditas legata, vel fideicommissa verbis contumeliosis relinquatur, magis notandi, quàm honorandi gratiâ, non subsistunt, l. turpia 54. ff. de legatis 1. l. Divi Severus, ff. de admend. legat. Donel. lib. 6. comment. cap. 19. Acosta in §. si arbitrata, limit. 6. Cujac. lib. 17. obs. cap. 12. & adit. C. de condit. insertis, Amaya lib. 2. obs. cap. 12. licet in contrarium expendi soleant textus in l. 3. ff. de liber. & posthum. l. his verbis 48. §. 1. ff. de her. edib. instit. l. cum ita legatur, ff. de condit. & demonstr. l. testamento 51. ff. de manumiss. testam. Similiter quia legatum pœnæ causa relictum, potius coërcendi hæredis gratiâ, quàm ob merita legatarii relinquatur, jure Pandectarum non valebat, l. unum, ff. de his quæ pœnæ causâ, §. final. Instit. de legatis: licet in contrarium expendi soleant textus in l. 8. §. tale 3. ff. de liberat. legat. l. 1. C. debitorem venditionem pignoris, l. final. ff. de statulib. & generaliter pactum appositum contra substantiam actus illum vitiat, l. cum manu 80. §. final. de contrahend. emptione, §. de illa, de societ. Pichardus in §. 1. Instit. de donat. nisi contractus ejus naturæ sit, ut possit transire in aliud genus, l. ubi ita 27. ff. de donat. causâ mort. l. per servum 14. §. usus fructus, ff. de usu & habit. quare cum conditio apponitur matrimonio repugnans ejus substantiæ, vitiat illud.

Ut ad rationem secundæ partis præsentis constitutionis deveniamus, sciendum est, impossibile esse, cujus existentia repugnat naturæ, §. impossibilis, Instit. de hæredibus instit. §. impossibilis, Instit. de inutil. stipul. veluti, si digito cœlum tangero, si cœlum ascendero, l. impossibilis, ff. de verb. obl. si mare ebibero: vel ut Aristoteles definit lib. 4. Physic. textu 12. impossibile est, cujus contrarium necessariò est verum, veluti impossibile est cœlum digito tangere; idè necessariò verum est cœlum non tangere, & lib. 2. de interpret. cap. 3. ait, id quod impossibile est esse, necessarium esse, ut non sit; contraque id quod impossibile est non esse, necessarium esse ut sit: notarunt post Accursium, Cujacium & Donel. in d. l. impossibilis 7. ff. de verb. obl. unde etiam illa conditio, Si digito cœlum non tangeris: vel, Si in cœlum non ascenderis, vulgò referatur inter conditiones impossibiles, quæ in non faciendi consistunt; verius tamen est, eam non esse impossibilem, immo nec conditionem quidem, utpote quam exituram planè constet. Cum enim condi-

4.
Ratio pri-
or partis
presentis
affectatio-
nis.

5.
De condi-
tionibus
impossibi-
libus.

conditionum hoc proprium sit, ut actum, cui adhibentur, futuri, & incerti qujusdam eventus expectatione suspendantur; consequens est eas, quas exituras omnino certum est, figuram potius quam vim & potestatem conditionum habere, l. cum ad praesens 37. l. itaque 39. ff. de rebus credit. l. quod si 18. ff. de condit. indeb. l. si pupillus, in fine, ff. de condit. instir. aut si eas esse conditiones admittamus, necessarias potius, quam impossibiles dicemus, ut post Accursium docuit Raddulfus Forner. lib. 6. rer. quorid. c. 29. Quod verò ab aliquo impleri potest, quamvis non omnibus concessum sit; dicitur difficile, non impossibile; quia impossibile dicitur prolix negationem posse, l. continuus 137. §. illud, & §. cum quis, ff. de verb. obl. & si aliquando dicitur impossibile, est improprie, & respectivè ad eum solum, qui non potest facere, ut in l. cum in plures 60. §. vestimenta 2. ff. locati, notatur Gregorius Lopez in l. 6. tit. 4. partit. 6. gloss. 4. Acacius Ripol. in l. 3. ff. de condit. & demonstr. n. 36. Communiter conditiones impossibiles dividuntur, ut aliae sint naturae, aliae de facto; naturae autem celum digito tangere, vel hippocentaurum dare, de qua in l. si ita 97. ff. de verb. obl. de facto, veluti montem aureum praestare: de jure, ut omnes turpes conditiones, l. conditiones 9. l. filius 15. ff. de condit. instir. l. facta 63. §. si sub conditione, ff. ad Trebell. vel ex perplexitate, veluti, Si Titius haeres erit infolidum, Titius haeres esto; l. si Titius 16. ff. de condit. instir. quam divisionem Accursii in l. 4. §. 1. ff. de statu lib. probavit Alfonso noster in l. 3. & 4. tit. 4. part. 6. & prosequuntur Ant. Gomez l. 1. variar. c. 12. n. 66. Molina de primog. lib. 2. cap. 12. ex n. 35. Sanchez lib. 5. de marit. disp. 4. ferè per totam. Amaya dict. cap. 11. à princip. Ripol. in d. l. 3. ff. de condit. & demonstr. Bufel. lib. 1. de condit. tit. 2. Gibalinus tom. 1. de negot. lib. 3. cap. 2. art. 2. Aliam etiam divisionem agnoverunt Sarmiento lib. 2. select. cap. 1. Benedictus Pinellus lib. 1. select. c. 15. ut aliae sint conditiones impossibiles simpliciter, aliae ex suppositione. Hæ sunt, veluti si filia mea vivat, & nunquam talis filia fuisset in rerum natura, l. si Aluvia 45. ff. de hered. instir. Tandem impossibile aliquando est in se, aliquando ex suppositione, id est ratione conventionis. Impossibile in se est, veluti si promittatur chimæra, hippocentaurus, seu mons aureus, quia hæc per rerum naturam dari non possunt. Ex suppositione, seu conventionem impossibile est, si centum promittantur sub conditione, si caelum digito tetigeris, quia datio centum possibilis est sed tota conventio impossibilis redditur ex adjectione conditionis. Impossibile in se inutilem reddit quancumque conventionem, seu dispositionem testamentariam, l. 1. §. si quod, ff. de obl. & act. l. si homo 69. l. inter 83. §. penult. l. si ita 97. l. liber homo 103. ff. de verb. obl. l. cum servus 39. §. constat, ff. de legat. 1. l. verum 31. l. quod nullius 182. l. quod impossibile 185. l. ubi pugnancia 188. §. 1. ff. de reg. jur. ubi Petrus Faber, & Gothofredus. Circa ea verò, quæ sunt impossibilia ex conventionem seu adjectione nobilis datur differentia inter contractus, & ultimas voluntates: contractus quippe vitiantur propter conditiones impossibiles, ut supra probavi pro ratione dubitandi: ultimæ verò voluntates subsistunt insuper habitis ipsis conditionibus, l. 1. l. 4. §. 1. l. si quis ita 61. conditiones 9. l. mulier 20. ff. de condit. instir. l. cum in secundo 16. ff. de injusto rupto, l. si mihi & tibi 12. §. 1. l. hujusmodi 84. ff. de legat. 1. l. obtrinit D.D. Gonzal, in Decretal. Tom. IV.

3. ff. de condit. & demonstr. §. impossibilis, Instir. de hered. instir. docent Amaya in d. cap. 11. Basil. de marim. lib. 3. cap. 3. Spino in speculo, 1. p. rubric. ex num. 38. Caldas Pereyram l. si curatorem, verbo Sine curatore, n. 73. Caldeyta lib. 2. var. cap. 4. Larreatigui lib. 7. select. c. 2. cum duobus seqq. Paulus Duran. Galganettus, Balduinus & Brulelius, qui de conditionibus scripserunt. Ripol. in l. 3. ff. de condit. & demonstr. ex n. 49. Ad quam tractationem impossibilium conditionum spectant textus in l. 3. §. filius, l. 13. §. ultim. l. cum quidam, 29. ff. de liberis & posthum. l. facta 63. §. si sub conditione, ff. ad Trebell. juncto Fabio lib. 6. conjeet. cap. 11. l. 9. quoniam, ff. de rebus credit. l. 31. §. quoniam, ff. de evict. l. 3. C. de heredit. action. l. 10. in fine, ff. de sponsal. l. 8. ff. de operis libert. l. 34. C. de transact. l. hujusmodi 64. ff. de verb. obl. l. 31. ff. familia eriscund. l. 24. ff. depositi, l. si mulier, §. ex asse, ff. de jure dot. l. 46. l. coheredit, §. ultim. ff. de vulgari, juncto Gosta in cap. si pater, 3. p. verbo Pupillares, l. 6. §. ultim. l. qui dorem 12. ff. de dore praleg. l. cum tale 72. §. falsum, ff. de condit. & demonstrat. juncto Cujac. ibi: l. 16. §. si tamen, de injusto rupto, l. hujusmodi 84. §. 1. ff. de legatis 1. l. 6. §. 1. ff. de pecul. legato, l. 6. §. si quis servus, ff. de condit. & demonstr. l. finali, C. de contrahenda stipul. l. Stichum 39. §. 4. ff. de statulib. l. qui quadringenta 88. §. 1. ff. ad legem Falcid. l. si quis a filio 32. l. Titia 36. ff. de legat. 1. l. 3. de admend. legat. l. servo, ff. de condit. indeb. l. 13. §. si ancilla, ff. de manumif. testam. l. 8. C. de conditione ob caus. l. Paulus, §. Gajus, ff. de fideicommiss. libert. l. 4. §. 1. ff. de statu lib. l. 3. C. de adu. action. l. in potestate 10. ff. de spons. l. si quando 8. ff. de operis libert. l. condonationis 34. C. de transact.

Ratio autem differentiae, quare contractus sub impossibili conditione celebrati, inutiles sunt, impossibiles verò conditiones ultimis voluntatibus adjectæ eas non vitient, sed rejiciantur; provenit ex eo, quia omnes contractus desiderant consensum in contrahentibus, ut probavi supra in ratione dubitandi; & quia qui sub impossibili conditione consentit, necesse est ut dissentiat, per consequens similes contractus ex defectu consensu nulli sunt; & licet idem videretur dicendum in ultimis dispositionibus, quia testamentum valet ex mera voluntate testatoris, l. 1. qui testamenta, l. 1. C. de sacrosanct. Ecclesiis; & qui disponit sub conditione, non minus confert voluntatem suam in conditionis eventum, quam qui promittit, l. unio, §. si in autem, C. de caducis tollendis, l. eedere, ff. de v. f. tamen placuit post longam controversiam, ut supponitur in dict. l. 3. ibi, obtrinit; ff. de condit. & demonstrat. l. servum 50. §. si in non faciendo, ibi, secundum omnium sententiam, ff. de hered. instir. placuit, inquam, prudentibus conditiones impossibiles ultimis dispositionibus adjectæ vitari, non verò eas vitare: tum quia testatoris interest voluntatem suam adimpleri, dict. l. 1. C. de sacros. Ecclesiis; quia ut Lipsius in prefas. ad libros de Cruce, ajebat: Solatium fari est voluntas ultra farum. Immo & publicè interest, voluntates defunctorum ratas esse, l. vel negare, §. ff. quemadmodum testam. quæ ratio cessat in contractibus, ut expendunt Duarenus in l. impossibilis 7. ff. de verb. obl. Faber lib. 6. conjeet. c. 2. Item quia in contractibus sunt duo, qui consentiunt, & potest ambobus imputari, maximè creditori, quare sub impossibili conditione consentissent, l. non solum

6.
Traditur
ratio diff.
rentia.

3x. ff. de obl. & act. In ultimis dispositionibus nihil est, quod legatariis imputeretur, qui nihil in testamento faciunt, sed patiuntur. Duarenus ad titulum de condit. inst. cap. 4. Basil. de matrim. lib. 3. cap. 3. num. 7. Amplius quia contrahens non cupit se obligare, quia ut ait Philosophus, nemo patitur damnum volens; qui verò testatur, sponte ad testandum se præparat, seriò, & summo cum iudicio; vultque ut ejus voluntas meliori modo, quo possit, sustineatur, l. Lucius 88. §. ult. ff. de legat. 2. Et licet ita secundum verborum corticem, inutilis, & derisoria videatur ejus dispositio, sustineri tamen debet in re ambigua, benignâ juris ratione eam ad debitum finem perducendo, cum jam non susperfit testator, qui eam interpretari possit. Sanchez d. l. 1. de matrim. disput. 34. num. 2. Ripol. ex d. l. 3. num. 70. Facit etiam, quia contractus plerumque à valentibus celebrantur, testamentum verò à morientibus, cum non satis prævident: quare prætextu mendii, aut erroris tollitur quod extrinsecus vitari potest ejus dispositionem, l. 1. ff. de condit. inst. Spino in speculo, gloss. 14. num. 136. Larreategui d. lib. 7. cap. 3. Ripol. ubi supra, ex num. 75. tandem ipsi considerant favorem ultimam voluntatum, cujus intuitu Consulti docuerunt, conditiones impossibiles in testamentis adjectas vitari, non verò ipsam ultimam dispositionem vitare.

7.
Traditur
ratio se-
cundæ par-
tis hujus
textus.

His suppositis ratio secundæ partis præsentis constitutionis communiter assignatur ex eo, quia idem favor consideratur respectu matrimonii ex jure positivo, ac in ultimis voluntatibus, ex prudentum placito: quare sicut testamenti favore creditur testatorem per jocum conditiones illas apposuisse, ita similiter præsumitur in matrimonio contrahentes non seriò eas adjecisse; nam cum ex una parte constet de animo contrahentium, qui seriò intendunt nuptias contrahere, & ex alia parte appareat voluntas conditionata, quæ prorsus censetur irritare totum actum, collatâ conditione in eventum, qui sperari non potest, idcirco in hac ambiguitate insuper habitâ dubitandi ratione supra expensâ, Ecclesia nihil de consensu supplet, sed potius cum maturo iudicio pro animo contrahendi præsumit, credens conditionem impossibilem, tanquam ineptam, per jocum, per mendium, aut per errorem adjectam fuisse, ludificandi potius animo, quàm dissentendi; quia si nolent consentire, id expressè dixissent. Ita docuerunt plures congesti à Barb. hic, Lessius de justitia lib. 2. c. 18. dub. 15. Eligius Bassus in floribus, verbo Matrimonium, n. 8. & 9. Sed licet hæc interpretatio communiter à doctis viris recepta sit, tamen in medium proponam, quod aliquando pro hujus textus expositione observavi, & novissimè amplexum video à Bruselio lib. 4. de condit. tit. 2. Existimabam ergo, nullum discrimen versari inter matrimonium, & cæteros contractus; ita ut conditio impossibilis æqualiter matrimonium vitiet, & ex eadem ratione, videlicet propter defectum consensus; nam qui conditionem impossibilem contractui adjicit, ridere, non consentire videtur, ut ait Gentilis lib. 2. de nuptiis, cap. 12. & Alexand. lib. 2. consil. 182. ait quod fatuitates admixtæ faciunt quem videri, aut non, mentis sanæ, aut jocandi animo loqvutum. Et licet matrimonium jam contractum omni favore dignum sit, ne dissolvatur, tamen ut inducatur matrimonium, ubi nullus consensus conjugalis adest, odium potius,

quàm favor vertitur. Et licet à testamentariis dispositionibus conditiones impossibiles rejiciantur, id non solum dispositionibus favore sit, verum & ex aliis rationibus, quas supra retuli: constat enim, testamentum unius dumtaxat voluntate consistere; matrimonia autem non aliter, quàm duorum consensu, ut etiam merito communi contractuum regulæ debeant subjacere; & cum non sit alius textus in utroque jure, ex quo deducant vulgo Interpretes, conditiones impossibiles nuptias adjectas vitari, matrimonium verò valere, quàm præsens constitutio Gregorii IX. ejus interpretationem adducamus. Suppositis ergo quæ de conditionibus initium actus respicientibus, modis, & conditionibus resolutivis supra adduxi in cap. 1. hoc titulum, dico Gregorium IX. in præsentis textu non agere de conditionibus suspensivis adjectis matrimonio, ejus initium impediens, quæ consensui de præsentis apponi non possunt, sed tantum desponsationi, ut inde non matrimonium, sed sponsalia celebrata censeantur. Agit ergo Gregorius de conditionibus resolutivis adjectis consensui de præsentis, per quas conjux à conjuge intendit non suspendere contractum, sed exigere obligationem rei deductæ in modum conditionis. Quod faciliè constabit, si conferamus hanc secundam partem de conditionibus impossibilibus, cum priore parte textus, ubi agit Gregorius de conditionibus contrariis substantiæ matrimonii, inter quas refert tres illas, Si generationem proles evites, Si pro quæstu ad adulterandum de tradas, Donec inveniam aliam ditiozem; quæ omnes modum, seu conditionem resolutivam omnino respiciunt; siquidem nulla ex eis adimpleri potest, nisi contracto matrimonio de præsentis: nec matrimonium ipsum præcedunt, sed sequuntur, quia nec prolem evitare, nec ad adulterandum se præbere potest, quæ verè uxor non est, & qui dicit, donec ditiozem invenero, jam post nuptias se invenire velle demonstrat: & in modis, seu conditionibus resolutivis contra substantiam adjectis, rectè ait Gregorius, matrimonium vitari, quia modus contrarius substantiæ matrimonii illud vitiat, ut probant Decius in authent. ingressi, C. de sacros. Ecclesis, Gentilis d. lib. 7. de nuptiis, cap. 12. Medrano de consensu connub. cap. 16. n. 3. Paludanus in 4. dist. 29. q. 2. art. 3. Sylvester in summa, verbo Matrimonium 3. §. final. Ratio est, quia per hujusmodi modum, seu per actionem contra rei substantiam pugnantem cognoscitur paciscentem contrahere nullo modo voluisse, cum inter se contraria sint, velle contrahere matrimonium, & ejus finem respuere. Transit Gregorius ad secundam partem, & ait favore matrimonii inductum fuisse, ut conditiones impossibiles, & turpes rejiciantur, etiam resolutivæ, ut si quis ita mulieri purè fidem dederit, ut patrem occidat, vel ut lunam de cælo trahat; quia hic modus est, qui post matrimonium debet adimpleri, per æquum esse pro non adjecto haberi, nec propterea facultatem discedendi à matrimonio conjugibus competere; eo quod talis conditio adimpleta non sit, quod favore matrimonii inductum fuit; nam licet cæteri contractus sub modo, seu conditione resolutoria celebrari possint; tamen matrimonium sub simili modo contrahi non potest, ut probavi in c. 1. hoc titulum. Et sicut impossibilis conditio vitiat contractum, ita & modus impossibilis, ut defendunt Sarmento lib. 1. select. c. 3.

n. 7. & sequent. Acacius Ripol. in l. 3. n. 129. ff. de condit. & demonstr. quod in matrimonio non observatur, ita ut siue conditio resolutoria sit possibilis, siue impossibilis, non vitiet matrimonium, nec attendatur, cum à principio valuerit.

8. *Difficultatur dubitandi ratio.*
Nec obstat dubitandi ratio supra adducta; nam juxta sententiam, quam proximè probavi, verum est, conditiones impossibiles vitare matrimonium, sicut ceteros contractus nullos reddunt; si in vim conditionis suspensivæ apponantur: unde cessant plures quæstiones, quas DD. supra laudati examinant, veluti, an conditio impossibilis, reputata possibilis, vitiet matrimonium? nam certum est illud vitare, si in vim conditionis suspensivæ apponatur, ut etiam ea conditio vitiet ultimas dispositiones, quia serid illam adjecit testator, nec aliter disponderet, nisi ex suppositione eventuræ conditionis, ut docuerunt Sarmientus d. c. n. 1. eumq; sequuntur Covarr. 2. p. de matrim. c. 3. §. 2. num. 5. Sanchez lib. 5. disp. 2. n. 8. Basil. lib. 3. c. 3. n. 11. Caldas Pereyram l. si curatorem habens, verbo sine curatore, num. 73. Donel. lib. 8. comment. c. 32. Pinel. d. lib. 1. c. 15. ex n. 2. Ripol. ind. l. 3. de cond. & demonstr. ex n. 163. Lessius de just. & jur. lib. 2. cap. 18. n. 103. versic. excepi. Similiter matrimonium vitatur si conditio ab initio possibilis, ex accidenti fiat impossibilis, ut etiam vitat ultimam dispositionem: docent post antiquiores Sarmientus, quamvis parum firmiter, d. cap. 2. Pinel. d. cap. 15. ex num. 8. Amaya d. cap. 11. ex num. 30. & probatur ex l. unc. §. si autem 7. C. de caduc. toll. l. Stichum 39. §. Dama 3. de statu lib. & est optimus textus in l. si peculium 20. §. is cui 3. eod. tit. ubi si servus libertatem acceperit sub conditione dandi alicui, & is decesserit, jure speciali libertas sustinetur; idem in casu libertatis probant textus in l. 3. in princip. & §. non solum, cum seqq. l. cum heres 4. §. Stichus 4. l. Stichus 41. §. Titius 7. ff. de statu lib. l. Titius 41. §. intra 12. ff. de fideicom. libert. Nec obstat alia pars ipsius dubitandi rationis supra expensa ex d. c. Diacom, 28. dist. Pro cuius textus expositione discrimen est constituendum inter ea, quæ sunt substantialia actus; & inter ea quæ proveniunt ex ejus natura: si enim conditio, vel pactum apponatur contra substantialia actus, ipse vitatur, aut transit in alium contractum, cum non possit stare simul cum ipsa conditione, seu pacto contrario: si verò conditio, pactumve adjiciatur contra ea, quæ sunt & proveniunt ex natura actus, ipse contractus subsistit. Exemplis hoc facilius demonstrabimus. Pro substantia emptionis & venditionis desideratur, ut res vendita transeat in emptorem; ex ejus verò natura provenit, ut si ex casu aliquo evincatur, venditor de evictione teneatur: quare si in ipso contractu pactum adjiciatur, ne dominium rei venditæ in emptorem transferatur, venditio nulla est, l. cum manu 80. §. final. ff. de contrab. emptio. si autem conveniatur inter contrahentes, ne venditor de evictione teneatur, venditio sustinetur, l. emptionem, §. ult. ff. de actionibus empti. Similiter in mandato, pro ejus substantia & natura desideratur, ut sit gratuitum, ne aliàs salario convento sit locatio, l. salarium 7. ff. mandati. Ex ejus autem natura provenit, ut morte finiatur, l. 12. ff. mandati, §. recte. Inst. eod. tit. quare pactum, ut merces præstetur, ipsum vitat, non verò conventio ut post mortem, duret, l. final. ff. de solut. probavi in c. gratum, de offic. de leg. Item in donatione causâ mortis, pro ejus substantia, & essentia

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. 11.

desideratur, ut ob mortis suspensionem fiat, & mortis ratio habeatur, l. Seja 42. §. 1. l. Senatus, §. mortis, ff. de donat. causa mort. ex ejus verò natura provenit, ut tribus casibus revocari possit, duobus ex parte donantis, pœnitentiâ videlicet, & evasione periculi, cujus intuitu donatio facta fuit; uno ex parte donatarii, si is ante donatorem decedat, l. mortis 31. l. si mortis 29. cum sequent. ff. de donat. caus. mort. l. non oranis 19. ff. de rebus credit. unde pactum adjici non potest, ut nullo modo revocetur, l. ubi ita donatur 27. ff. de donat. caus. mort. ritè tamen pacisci valet, ut uno, vel alio ex tribus modis dictis revocari nequeat, l. si alienam 13. in fine. ff. de donat. caus. mort. quia hoc pactum repugnat naturæ, non substantiæ ipsius donationis; illud verò opponitur substantiæ. Docuerunt D. Matthias Guerrera in d. l. ubi donatur, Arnoldus Vinius lib. 2. sect. 2. cap. 44. Similiter licet ex natura depositi proveniat, ne dominium rei depositæ in depositarium transferatur, sed eadem species reddatur, l. licet, §. rei depositæ, ff. de depositi, l. 2. in princip. ff. de rebus creditis; tamen pacto fieri potest, ut non idem, sed tantumdem in genere reddatur, l. Lucius 24. l. die 25. §. final. ff. de depositi. Item licet ex natura pignoratitiæ obligationis proveniat, ut debitor in solutione cessante, creditor post moram posset pignus distrahere, §. 2. Insti. quibus alienare liceat; tamen pacto fieri potest, ne liceat pignus distrahere creditori, l. creditor 7. §. final. ff. de distract. pignor. Cui ne obstat lex si convenerit 4. ff. de pignoratitia, videndi sunt Donel. lib. 9. comment. cap. 10. Gothofredus animadv. cap. 4. Velasco & Medinilla in rixis Consult. fol. 14. Valeron. animadv. cap. 4. Etiam in sacris ordinibus olim in Ecclesia Orientali admittebatur protestatio tempore sacræ ordinationis ab ordinando facta, se non posse castè vivere, ideoque velle contrahere matrimonium, d. c. Diacom, 28. dist. quia licet votum castitatis proveniat ex natura sacri ordinis, in cujus receptione tacitè remittitur; tamen non est substantiale, ut probavi in cap. 1. de cleric. conjug. Nec his omnibus obstat textus in l. cum precario 12. ff. de precario; cujus interpretationem adduxi in cap. final. de precario. Nec obstat augmentum difficultatis deductum ex d. cap. insinuante, qui clerici vel vov. cujus veram interpretationem in ejus commentario dabimus. Nec tandem obstat aliud augmentum difficultatis deductum ex d. cap. sane, de convers. conjug. Pro cuius solutione Paludanus in 4. dist. 20. q. 2. colum. 2. asserit, discrimen esse constituendum inter conditionem appositam contra substantiam matrimonii, quæ turpis, & inhonesta est, ut in exemplis à Gregorio in præsentis relatis; & inter eam, quæ licet sit contra substantiam matrimonii, honesta tamen est, qualis est illa, Si castitatem servaveris; quæ simul cum matrimonio compatibilis est. Primo casu docet matrimonium irritum esse, & in eo procedere Gregorium in præsentis: in secundo verò valere matrimonium. Sed hæc solutio admitti nequit; nam supradicta conditio, Si castitatem servaveris; quamvis sit honesta, est tamen contra conjugii substantiam: tum quia consistit in consensu saltem tacito ad copulam carnalem; ideoque cum illius conditionis adjectio ipsi consensui repugnet, quia in pactum deducitur continentia, vitatur matrimonium, juxta

L 2

D. Tho.

D. Thomam in 4. dist. 23. in fine final. Sylvestrum verb. Matrimonium 4. q. 3. & 6. Abbatem in c. commissum, de spons. Covarr. in 4. 2. p. c. 3. §. 1. n. 3. Quare omisa hac sententia dicendum est, differentiam magnam versari inter eum casum, in quo initio matrimonii apponitur conditio servandi castitatem; & inter illum, in quo post matrimonium legitime contractum talis conditio apposta fuit: primo casu vitiat matrimonium, nam ad ejus valorem requiritur contrahentium consensus in mutua cohabitationem; hoc est in jus, & potestatem ad copulam, quæ implicitè necessaria est; quare cum conditio servandi castitatem mutua cohabitationem ad copulam excludat, reddidit nullum matrimonium. Secundo verò casu cum matrimonium sit jam legitimum, quod dissolvi nequit. cap. quanto, c. gaudemus, de divorc. hac de causa asseritur in d. cap. sane, votum castitatis inter conjuges emissum post matrimonium contractum validum esse. Varia exempla eorum, qui celebrato matrimonio castè vixerunt & miraculis claruerunt, retuli in cap. 1. de convers. conjug.

9.
Intentio
non con-
summandi
matrimo-
nium an
illud vi-
tiet.

Ex qua solutione velut manducimur ad explicationem illius quæstionis, utrum quando intentio contra bona matrimonii non deducitur in conditionem expressam, sed tantum mente retinetur, vitiet matrimonium? In qua quæstione triplex est sententia: prima est Glossa in cap. aliquando 32. q. 2. verbo Si ab initio, quam tenent Turrisemata in cap. sicut non omnis, §. is itaque, art. 1. 32. q. 2. Angel. verbo Matrimonium 2. n. 23. Petrus de Soto lect. 26. de matrim. Henric. lib. 11. de matrim. cap. 12. Richardus in 4. dist. 31. art. 2. q. 1. Waldensis de sacram. c. 131. qui docent matrimonium impediri, quando contrahentes illud celebrant cum intentione implicita, & virtuali servandi castitatem, seu prolem non educandi; non verò impediri, si intentionem habeant adulterium committendi, ex cap. aliquando 32. q. 2. ubi D. Augustinus ibi: *Qui contrahunt eo animo, ut vel filios non suscipiant, aut susceptos enecent, non habent connubium.* Ex quibus apparet, matrimonium contractum cum animo non suscipiendi filios, nullum esse. Quæ sententia etiam firmatur ratione, quia ad matrimonium necessarius est consensus, saltem implicitus, in ea, quæ sunt de ejus essentia: sed prædicta bona, hoc est proles, fides, & sacramentum, requiruntur essentialiter ad validitatem matrimonii in ejus principio, ut constat ex D. Thom. in 4. dist. 31. q. 1. art. 3. ergo matrimonium contractum cum intentione implicita servandi castitatem, nullum est. Secunda sententia Antonii in cap. de infidelibus, de consanguin. & affin. n. 9. Rosel. in summa, verbo Matrimonium 3. n. 11. Sylvestri verbo Matrimonium 4. q. 5. & 6. & aliorum, quos refert Ledesma de matr. q. 48. art. 2. dub. 1. est, conditionem substantiæ matrimonii, ejusque bonis contrariam mente retentam, illud non vitare: quæ sententia probatur ex eo, quia ad matrimonium tantum consensus contrahentium signis, seu verbis expressus desideratur: ergo conditio mente retenta illud vitare non valet. Tertiam sententiam, quam probabiliorē censo, tenent Petrus de Ledesma ubi proxime, Tabienna verbo Matrimonium 2. q. 3. n. 4. Ludovicus Lopez 2. p. instructori, de matrim. cap. 42. §. porro. Tom. Sanchez lib. 2. de matr. disp. 29. n. 11. Bonacin tom. 1. q. 2. de natura matrimonii, puncto 1. n. 10. Layman lib. 5. summa, tract. 10. 2. p. cap. 1. n. 3. qui discrimen constituunt inter eum casum, in quo

quis contrahit matrimonium intentione implicita mente retentâ adversus bonum sacramenti, ut si quis matrimonium nisi ad tempus contrahere intendat; & inter illum, quo quis intentione inter-nâ non in pactum deductâ, celebrat matrimonium, contrariâ tamen bono prolis, seu fidei, & luti si intenderet illud contrahere, prolem tamen vitare, seu adulterium committere. Primo casu docent matrimonium esse invalidum, quia repugnat ejus substantiæ talis intentio. Secundo autem vim atque effectum obtinere. Cui sententiæ favent D. Thomas & Bonaventura in 4. art. 1. q. 3. qui docent sine bono sacramenti nunquam matrimonium dari, consistere tamen posse sine fide, & prole. Et licet Basil. lib. 1. de matrim. cap. 17. existimaverit, matrimonium licitè celebrari sub expresso pacto castè vivendi, ejus sententia singularis est, & obtinuit contraria, quam post Sylvestr. & Covarr. defendit Sanchez de matrim. lib. 5. disp. 12. Gutierrez eod. tract. cap. 82. Bassæus in flor. Theolog. verbo Matrimonium. Datis in 27. q. 2. Barb. in præsent. n. 4. Sed adhuc pro hujus sententiæ explicatione sciendum est, duplicem consensum in matrimonium intervenire; alium quoad obligationem ex parte contractus, alterum quoad essentiam ex parte contrahentis. Ex parte contractus matrimonii circa ejus essentiam necessè est, ut consensus saltem implicitus intercedat circa tria illa bona, sacramentum videlicet, prolem, & fidem; aliâs enim si quis intenderet matrimonium contrahere sine animo se obligandi ad copulam, nullum esset sacramentum, quia ex parte contractus requiritur consensus implicitus quoad copulam, ex parte tamen contrahentis, quoad executionem solum requiritur consensus, non verò in prolem, & fidem: quare si aliquis habuit consensum implicitum se obligandi ad matrimonium cum animo copulam non habendi, validum est matrimonium, cum consensus in copulam tantum necessarius sit ex parte contractus quoad obligationem ejus, non verò ex parte contrahentis quoad executionem, ut contingit in juramento, quod validum est, quando quis habet animum se obligandi, quamvis propositum adimplendi non retineat. Unde cum quis matrimonium contrahit animo se obligandi ex parte contractus, licet non animo adimplendi matrimonium, valet, quia talis intentio ex parte contrahentis matrimonio non nocet: si verò celebratum fuisset matrimonium implicitè usque ad certum tempus, sive intervenisset consensus quoad ejus obligationem, sive contra executionem, utroque casu est nullum, quia talis intentio repugnat bono sacramenti, quod perpetuum, & indissolubile est: docet Sanchez d. lib. 2. disp. 28. num. 4. & disp. 29. num. 11. & 12.

Nec tunc obstant fundamenta prioris sententiæ. Non primum, ex d. cap. aliquando, cui respondendum est, D. Augustinum in eo age-
fundamenta con-
traria sen-
tentia.
10.
Solvuntur

re de eo casu, in quo intentio deducta fuit in pactum, ut docent Sanchez d. disp. 29. num. 13. vel procedere quando qui contrahit matrimonium, non solum intentionem non adimplendi, verum nec se obligandi habuit; quo casu juxta supra tradita rectè docetur, connubium nullum esse. Nec obstat secundum fundamentum ejusdem sententiæ; nam responderetur, D. Thomam in eo adductum loqui de consensu obligationis; quo casu necessarius est saltem implicitus, in ea omnia, quæ ad matrimonium requi-

requiruntur; nos verò loquimur de consensu quoad executionem earum rerum, quæ ad matrimonium sunt necessariæ, quo casu opus non est consensu implicito in prelem, & fidem, quoad executionem. Nec obstat fundamentum secundæ sententiæ, cui respondendum est negando consequentiam; nam ad matrimonium, etsi non sufficiat consensus internus sine signis externis, ut ritè contrahatur; ad illud tamen impediendum alteruter sufficit. Ratio est, quia in hoc casu defuit consensus legitimus, cum ille contrarius sit substantiæ matrimonii: unde facilè intelligitur textus in c. B. Maria 27. q. 2. ubi ait D. Augustinus, B. Virginem Mariam in matrimonio cum D. Josepho contracto consensisse in copulam; nam id intelligendum est de consensu implicito in copulam, quoad obligationem contractus; non verò de consensu in copulam quoad executionem contrahentis, nam istum habere non potuit Beatissima virgo, cum votum castitatis Deo emisisset, ut docuit D. Thomas in 4. dist. 30. q. 2. art. 1. quæstioncula 2. ad tertium, in illis verbis: *Virgo implicitè consensit in copulam; at copulam nunquam fuit in proposito, erat enim à Deo certificata, nunquam subsequi debere.* Fusè prosequuntur ipsius canonis expositionem Sanchez d. dist. 28. n. 4. Suarez in 3. p. q. 29. art. 2. disp. 7. sect. 1. Valquez in 3. p. disp. 125. c. 6. Basil. de imped. matr. c. 27. q. 2. Petavius in Theol. dogm. de Incarnat. lib. 14. c. 4. P. Vega in Theol. Mariana, p. 2. palæstr. 22. certamine 2. Aldrete de Incarnat. disp. 69. sect. 2. Turrianus select. c. 17. Desideratur ergo consensus determinatus ad matrimonium contrahendum, non autem requiritur explicitus. seu implicitus in copulam: nec etiam desideratur, ut contrahentes tempore contractus intendant tria bona, videlicet bonum prolis, fidem, & sacramentum, sufficit enim ut contrarium non explicitè deducatur in pactum, seu conditionem, ut dixi: nec contrarium docetur à D. August. lib. 19. contra Faustum, ibi: *Matrimonium quippe ex eo appellatum est, quia non ob aliud debeat femina nubere, quam ut mater fiat.* Et in cap. non est dubium 27. q. 2. ibi: *Non est dubium eam mulierem ad matrimonium non pertinere, cum qua commissio sanguinis non docetur fuisse.* Quæ verba etsi non reperiantur apud D. August. ut à Gratiano citantur, extant tamen apud Leonem relatum in c. cum societas 17. q. 2. nam dicendum est, in eo textu agi de matrimonio consummato, quod nullo modo datur dum copula non præcessit: unde quia conjunctionis ratione mysterium, sive repræsentatio matrimonii Christi cum Ecclesia datur, ubi non intercedit commissio sanguinis, nec nuptiale videtur adesse mysterium: unde licet matrimonium ratum absque copula detur, & sit sacramentum, est tamen imperfectum quoad significationem. Quo modo etiam intelliguntur textus in cap. in omni 27. q. 2. cap. final. 28. q. 1. cap. debitum, de bigamis, junctis traditis à Germonio lib. 2. animadv. cap. 2. Basilio lib. 1. de matr. cap. 16.

II. Hinc veniè explicandum, utrum ille, qui voto castitatis adstrictus contrahit matrimonium cum consensu in copulam quoad obligationem contractus, sed sine consensu in copulam quoad executionem, peccet lethaliter? Quæ in quæstione negativam sententiam, scilicet sic contrahentem nullum peccatum incurrere, defendunt Scotus in 4. dist. 37. q. univ. prope finem, Angelus verbo Matrimonium, impediment. 5. n. 1. Cajetanus in D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. IV.

Summa eod. verbo, cap. 1. Petrus de Ledesma de matr. q. 53. art. 1. dub. 1. concl. 2. quæ sententia primò probatur: nam, ut constat ex d. cap. B. Maria 27. q. 2. quando B. Virgo Maria cum D. Josepho contraxit matrimonium, voto castitatis adstricta erat, & illud celebravit sine consensu in copulam quoad executionem: sed affirmare Beatissimam Virginem peccatum admisisse contrahendo matrimonium, hæreticum est: ergo quia qui voto castitatis adstrictus matrimonium contraxit sine consensu in copulam quoad executionem, culpam non admittit. Deinde probatur ex cap. commissum, de sponsal. ubi deciditur, illum, qui post sponsalia juramento firmata votum religionis emisit, teneri priùs matrimonium contrahere animo illud non consummandi, & statim ingredi religionem: ergo adstrictus voto castitatis contrahens matrimonium cum dissensu in copulam quoad executionem, non peccat.

Affirmativam verò sententiam, scilicet adstrictum voto castitatis contrahentem matrimonium etiam sine consensu in copulam quoad executionem, peccare lethaliter, tenuerunt Petrus de Soto sect. 14. de matrim. ad finem, Navarr. in Summa, cap. 22. n. 73. Henriquez lib. 12. de matrim. cap. 2. n. 8. Sylvester in Summa verbo matrimonium 7. q. 5. n. 6. Rosel. eod. tract. impediment. 4. n. 9. Sotus in 4. distinct. 38. q. 2. art. 1. vers. contra primam conclusionem, Sanchez lib. 1. de matrim. disp. 43. n. 7. quæ sententia probatur primò ex cap. voventibus, 27. distinct. in illis verbis: *Voventibus virginitatem non solum nubere, verum etiam velle, damnabile est.* Et ex cap. si nupsit, ead. distinct. ubi docetur, quod si virgo Deo dicata nupsit, habebit damnationem, quia primam fidem irritam fecit. Ex quibus juribus constat, non solum damnabile esse adstrictis voto castitatis matrimonium contrahere, ut etiam docetur in cap. rursus, c. consultat, infra titul. proximo; verum & intendere illud celebrare. Ergo quia qui voto castitatis adstrictus matrimonium contrahit, peccat lethaliter. Rursus, nam qui se exponit periculo imminenti, graviter peccat, juxta illud Ecclesiastici c. 3. *Qui amat periculum, peribit in illo.* Sed qui voto castitatis ligatus contrahit matrimonium, exponit se periculo illud consummandi: ergo peccat in contrahendo. Denique quia licet obligatus voto castitatis matrimonium contrahat animo non consummandi, videtur sacramentum illudere, & notabilem injuriam sponsæ inferre; cum ipsa cogatur innupta permanere, donec ipse profiteatur religionem; immò nec postea facile alium virum inveniet, cum multi licet falsò, suaderi possint eam ob aliquod vitium relictam fuisse. Igitur sic contrahens peccat lethaliter. Quæ sententiæ retentæ non obstant fundamenta negativæ opinionis. Nam certum est Deiparam, tum absque peccato ullo, tum absque imperfectione ulla veras nuptias contraxisse, ut docent P. Vasquez 3. p. disp. 125. cap. 6. Suarez 3. p. q. 29. art. 2. disp. 7. sect. 1. Thomas Sanchez lib. 2. de matr. c. 28. Rebelus lib. 2. q. 13. Henriquez lib. 11. de matr. cap. 15. Canisius Aldrete tom. 2. de Incarnat. disp. 59. sect. 3. Basil. supra, c. 27. Layman. Theolog. mor. tract. 10. p. 2. c. 1. Petavius de Incarnat. lib. 14. c. 4. P. Vega in Theol. Mariana, palæstr. 22. certam. 2. qui variis modis satisfacere intendunt prædictæ diffi.

II.
Contraria
sententia
probatur.

difficultati, & post eos similiter Bulenger, *contra Casanbon. cap. 23. fol. 90.* ex quorum sententia dicendum est, negandam esse consequentiam; nam votum castitatis, quod B. Virgo Maria emisit, fuit factum sub conditione, nisi Deus aliud sibi placere revelasset: quare cum Deus, in cuius favorem emissum erat votum, revelasset per Angelum Beate Virginis, matrimonium esse celebraturam cum D. Josepho, ut constat *ex cap. 1. Lucae*, non peccavit contrahendo absque intentione & proposito in copulam quoad executionem, ut docent Paludanus, Capreolus & alii, quos laudat & sequitur Henriquez *lib. 11. de matrim. cap. 18.* Etiam responderi potest, quod quamvis votum Beate Virginis fuisset absolutum, non peccavit matrimonium contrahendo, quia divina revelatione sibi constitit, matrimonium non esse consummandum, quo casu cum non se exposuisset periculo peccandi, nec levem culpam admisit, ut docuerunt Bonacina *d. q. 2. de natura matrimonii. punct. 1. num. 10.* Layman *lib. 5. summe, tract. 10. cap. 1. num. 3.* nec obstat textus *in d. cap. commissum, de spons.* cuius veram interpretationem in ejus commentario adduxi.

Superiori assertioni opponi potest textus *in cap. quemadmodum, §. illud, de jurejurand.* ubi docetur, quod qui tempore contractus matrimonii juravit, se uxorem de adulterio nunquam accusaturum, licet, & valide illud contrahit, nec potest uxorem postea de adulterio accusare; ergo conditio non servandi fidem, matrimonio adjecta illud non vitiat. Agnoverunt ejus textus difficultatem P. Gregor. *lib. 2. part. tit. 1. cap. 5.* Anguianus *lib. 3. de legibus, cap. 21.* & alii in ejus commentario laudati, cum quibus dicendum est, quod licet inter bona matrimonii fides enumeretur, non tamen ea conditio, ut si fides frangatur, non liceat accusare uxorem, repugnat substantiæ matrimonii, cum possit maritus non solum semel, verum sæpius remittere injuriam sibi factam, & recipere ipsam peccatricem, *cap. si vir 3. de adulterii;* unde dicta conditio tantum turpis est, & per consequens remittenda, ita ut non solum matrimonium subsistat, verum & possit maritus eam accusare, nisi jurejurando prædictam conditionem firmasset, quia tunc civiliter ipsam accusare non potest, ut in eo textu latius probavi.

13.
Exponitur
cap. quem-
admodum,
§. illud de
jurejur.

TITULUS VI.

Qui Clerici, vel Voventes matrimonium contrahere possunt.

CAPUT I.

Alexander III. (a) *Rhemensi Archiepiscopo.*

DE Diacono verò, qui in Sabbatho sancto quemadmodum Diaconum vulneravit, & mulierem uxoris nomine (b) accepit, hoc tuæ prudentiæ duximus respondendum, quod si contrito, & humiliato animo ad Ecclesiam redire voluerit, dimissâ istâ quam in uxorem accepit, cum non possit, sicut nosti, contrahere matrimonium, ipsum debes recipere, & (c) absolvere à sententia excommunicationis, quam pro violenta injectione manuum noscitur incurrisse; & injunctâ sibi pœnitentiâ de utroque excessu, post peractam pœnitentiam poteris ei diaconatus officium reddere, & (d) dispensativè, si perfectæ vitæ & conversationis fuerit, in presbyterum ordinare. (e) Subdiaconos autem, sive hominem interfecerint, sive non, matrimonium non posse contrahere, sacrorum canonum censura demonstrat.

NOTÆ.

1. (a) *Rhemensi.*] Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc titul. cap. 1.* post Concilium autem Lateran. *p. 26. cap. 20. & 21. & p. 19. cap. 12.* legitur, *Cenomanensi*; quæ incriptio si retineatur, in præsentem refertur pars textus *in cap. 1. de cleric. peregrinis, cap. 9. de cohabit. clericor. & ex principio hujus textus facile constat, in eo referri secundam partem alicujus Decretalis.*
2. (b) *Accepit.*] Quo facto non sit bigamus, licet pœnis bigamorum puniatur, ut probavi *in cap. 3. de bigamis non ordin.*
- (c) *Absolvere.*] Autoritate videlicet Pontificis; nam si gravis fuerat percussio, absolutio spectabat ad Romanum Pontificem, juxta tradita supra *in cap. sacris, de his quæ vi, cap. 3. de sentent. excomm.*
- (d) *Dispensativè.*] Nam contrahendo matrimonium irregularis factus fuit, ut probavi *in d. cap. 3. de bigamis.*
- (e) *Subdiaconos.*] Ut probavi *in can. 33. Concil. Illiber. & à quo tempore gradus hic sacer sit, habeatque votum castitatis annexum, exposui in cap. à multis, de arate, & qualitate.*

3.

4.

5.

CAPUT